

RAZREDNI SOVRAŽNIK

Režija: Rok Biček;

Scenarij: Rok Biček, Nejc Gazvoda,
Janez Lapajne

Igrajo: Igor Samobor, Nataša Barbara
Gračner, Tjaša Železnik, Maša Derganc,
Robert Prebil in drugi;

Produkcija: Aiken Veronika Prosenč,
Janez Lapajne, 2013;

112 min.

Pojavil se je kot izkušeni in podli napadalec. Da preseneti, da šokira in da sproži raznovrstna čustva v ljudeh, ki so vključeni v interakcijo z njim. Pojavil se je Razredni sovražnik. Celovečerni prvenec mladega režiserja Roka Bička, ki je tako kritike kot javnost spretno in zaslužno pridobil na svojo stran. Slovensko filmsko sfero pa dopolnil s kakovostnim izdelkom.

Razredni sovražnik je zasedel že mnoge slovenske kinodvorane; ta filmski izdelek je težko spregledati in tudi prav je tako. Drama naj bi nastala po resnični zgodbi, ki vključuje samomor, odnos dijaki – profesor in veliko različnih čustev. Postavljena je v eno izmed slovenskih srednji šol, v kateri se pojavi novi profesor nemščine, Robert Zupan (Igor Samobor). Oddelek, v katerem prevzame vlogo razrednika, pa kmalu pretrese samomor sošolke Sabine (Daša Cupevski). Razred se v iskanju odgovorov obrne zoper novega učitelja in mu prisodi krivdo za sošolkin samomor (in še za mnoge druge težave, ki jih nekateri dijaki doživljajo v tem obdobju). Nastane neobvladljiva situacija, ki se sprevrže v neargumentirano »vojno« med dijaki in razrednikom, ki vase posrka še celotno šolo in starše dijakov.

Mladi novomeški režiser je ponudil delano, tekočo in dinamično pripoved o

kulminaciji absurda nekomunikacije, ki se pogosto izkaže kot eden največjih problemov v medosebnih odnosih. Poleg tega je vanjo vključil vedno aktualno temo mladostniškega uporništvu ter problematiko medgeneracijskega spopada in nepripravljenosti na medsebojno prilagajanje. Fabula se dotakne tudi vprašanj, kot so težavno sprejemanje smrti, odgovornost za lastna dejanja, odnos do avtoritete, pripravljenost, pustiti pretekla dejanja za seboj in iskanja bistva težav.

Bičku sta pri scenariju pomagala še profilirana slovenska ustvarjalca Nejc Gazvoda in Janez Lapajne. Prvi je z Bičkom tudi v resnici obiskoval isto gimnazijo, v kateri naj bi se pripetil nesrečni dogodek. To dejstvo morda pripomore k notranji dodelanosti zgodbe, ki gledalca vsrka v svojo prikrito temačnost, ki se stopnjuje vse do točke, ko se napetost med dijaki in profesorjem preobrbe in kanalizira v neverbalno komunikacijo, kar omogoči nekakšen katarzični za-

ključek za vse akterje zgodbe. Vključitev dialogov v nemščini pri gledalcu dosežejo dodatno napetost in tudi določeno dezorientacijo.

Filmska pripoved želi prek glavnega lika, profesorja Zupana, poudariti nekatere spremembe v današnjem svetu, ki se odražajo v šolskem sistemu. Gre za sistem, ki se prilagaja in celo klanja mladim, manj pa je pozoren na zahteve in stališča učiteljev. Zupan kot predstavnik že skoraj pozabljenih in izumrle »stare šole« izpade kot hladnokrvni brezbriznež; z izjavami, kakor »biti dijak ni pravica, je dolžnost«, opozarja na svojo odtujenost od realnega stanja in prevladujočih vzorcev sodobne pedagoške prakse; zato vedno znova izpade zoprni in nesprejemljiv. Njegova poudarjena antipatičnost je efekt, ki ustvarjalcem filma omogoča, da gledalce prisilijo v večkratne preobrate v razumevanju filmske rdeče niti. Toda ravno Zupanov lik je vezivo in fokus zgodbe. Brez razrednika ne bi bilo sovražnika, ne bi bilo krivca v očeh dijakov (brez avtoritete, ki bi prevzela krivdo, bi se krivda namreč utegnila zvrtni nanje), ne bi bilo katalizatorja filmskega konflikta. Nazadnje se izkaže, da se bistvo zgodbe ne suče okoli samomora, temveč okoli profesorja Zupana kot razrednika, ki se na svoj, alegorični in tradicionalno humanistični način (pri čemer se najraje sklicuje na literarno delo in osebni zgled Thomasa Manna) neizkušeni in neposlušni generaciji trudi prikazati težko življenjsko realnost.

Razrednega sovražnika pa ne bi bilo tudi brez dobro izbrane igralske zasedbe. Nataša Barbara Gračner se izkaže kot odlična izbira za vlogo ravnateljice, ki se trudi obdržati status quo na svoji instituciji. Tjaša Železnik kot ne

ravno bistra profesorica športne vzgoje v film vnaša trenutke sproščenosti, ki dinamično oblikujejo celovečerec. Potrebno je pohvaliti tudi mlade igralce v filmu. Nekateri so kot naturščiki, preostali pa kot bodoči igralci, dokazali, da premoremo med slovenskimi filmskimi igralci veliko mladih talentov, ki bodo s tovrstnimi vlogami zelo hitro pridobili potrebna znanja za uspešno nadaljevanje kariere. Igor Samobor pa kot glavni igralec pokaže dolgoletne izkušnje, ki so mu pomagale pri oblikovanju lika Roberta Zupana. Njegova mojstrska interpretacija v gledalcu skozi celoten film vzbuja različne in nasprotujoče si občutke: (straho)spoštovanje, jezo, občudovanje, privlačnost itn.

Dvoumna privlačnost glavnega lika pa ni vse. Dovršena, močna, ponekod surova, vendar v osnovi družbenokritična poanta želi opozoriti na vse večji medgeneracijski prepad, ki ga nihče ni zares pripravljen preseči. Za uspeh filma pa je ključna njegova pazljiva osredotočenost na šolski sistem, saj ga ujame v zaključku neke faze preoblikovanja iz starega, še vedno precej avtoritarnega, v novi, mnogo bolj permisivni model in na inteligen način razkrije njegove protislovnosti. Bičkov prvenec je požel uspeh na minulem Festivalu slovenskega filma, v Benetkah pa prejel nagrado Združenja evropskih in sredozemskih kritikov. Njegova slava se zdaj še povečuje, saj se pojavljajo zainteresirani tuji distributerji. To je še en dokaz kakovosti filmskega projekta, ki bo verjetno še dolgo želel uspehe tako doma kot v tujini. Hkrati pa bo še neodločenega gledalca spodbudil k obisku bližnje kinodvorane, kjer predvajajo Razrednega sovražnika.

Erik Toth

RAZPOTJA

 vse leto
ustvarjajo številni prostovoljci, da vam
lahko brezplačno ponudimo kvalitetno
branje.

Če vam je naše delo všeč, lahko svojo podporo izrazite z donacijo.

Društvo humanistov Goriške
TRR SI56 0475 0000 1549 723
(Nova KBM)

Za praznike podarjamo knjige...

MED PODPORNIKI REVIJE BOMO IZŽREBALI 5 DOBITNIKOV KNJIG. Prvi dve podarjamo že konec decembra!

Seznam knjig najdete na spletni strani
www.razpotja.si

Knjige poklanja založba **Modrijan**